

**Šindliari** vyrábali drevený žliabkový šindel na pokrývanie striech drevených i kamenných budov, ako aj drevené odkvapové žľaby. Šindliarstvo sa ujalo v oblastiach, kde bol dostatok vhodného mäkkého dreva. Bolo remeslom i špecializovanou domáckou výrobou v niektorých obciach, ktoré si časť svojej poddanskej robotnej povinnosti odrábali výrobou šindľov.

**Korytárstvo** bola remeselná špecializácia a domácka výroba zameraná na spracovanie dreva technikou dlabania a výrobu korýt. Okrem korýt, korýtok, vahanov, vaničiek, lyžíc, variech, lopát, vejačiek sa korytárstvo venovalo aj výrobe iného dreveného riadu. Výrobou korýt a vahanov sa zaoberali v Novohrade najmä v Českom Brezove.

**Kolári** vyrábali najmä **kolesá, vozy, sane, bričky, koče, športové potreby**, drevené náradie a nástroje. Kríza kolárstva nastala po modernizácii dopravy a po zavedení výroby nových dopravných prostriedkov.

Na území Novohradu sa vyrábali kolesá v Uhorskom, Váľkove, Mládzove, v Brezničke, Bystričke, Ozdíne, v Hradišti a v Krnej.

*Mgr. Michaela Škodová, kurátorka výstavy*



*Remenárska dielňa Štefana Medveczkého v Lučenci*

**Remeslá v Novohrade** : Vydané k výstave v rámci **Kolieska 2012 – Dom kultúry – Kokava nad Rimavicou** , Vydalo: Novohradské osvetové stredisko, Zodpovedná: Mária Ambrušová, riaditeľka NOS, Text: Mgr. Michaela Škodová, kurátorka výstavy Tlač: NOS Lučenec – [www.noslcsk.sk](http://www.noslcsk.sk), Rok: 2012

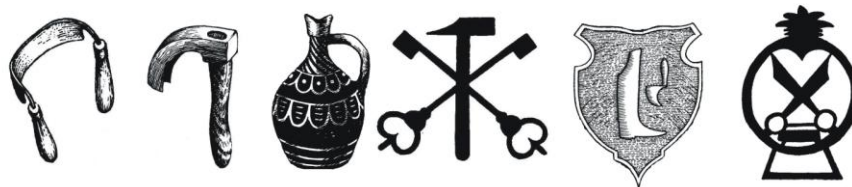
**BANSKOBYSTRICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ  
NOVOHRADSKÉ MÚZEUM A GALÉRIA V LUČENCI  
NOVOHRADSKÉ OSVETOVÉ STREDISKO V LUČENCI  
OBEC KOKAVA NAD RIMAVICOU**

## REMESLÁ V NOVOHRADE



*Haličské ženy predávajúce výrobky na jarmoku v Lučenci*

**3. – 31. augusta 2012**  
**Dom kultúry – Kokava nad Rimavicou**



## Remeslá v Novohrade

**Remeslo** je malovýrobná činnosť nepoľnohospodárskeho charakteru, je výsledkom náročnej odbornej prípravy. Vykonáva sa uprostred sídiel, vo vlastnej réžii výrobcu a nie je viazaná na miestne surovinové zdroje a vodnú energiu.

Väčšina cechov v Novohrade vznikla koncom 18. a začiatkom 19. storočia, čo však neznamená, že tu ešte pred týmto obdobím nepôsobili žiadni remeselníci. Cechy vznikali a vyvíjali sa v novohradských mestečkách **Lučenec, Filakovo, v Balašských Ďarmotách** a na hradných panstvách v **Haliči** a v **Divíne**, a to so súhlasom zemepána.



Pečatidlo cechu hrebenárov

Pečatidlo cechu obuvníkov v Divíne

Najväčším strediskom remeselnej výroby a živností Novohradu bol Lučenec, kde sa nasťahovali aj remeselníci z Filakova. Do jedného cechu sa spájalo viacero remesiel. Mali však pomerne veľa členov. Na pozvanie Jozefa Szilassyiho prichádzali ďalší remeselníci. Zemepán im poskytol pozemok na výstavbu domu a niektoré meštianske výsady. Po r. 1848 sa cechy zakladať nesmeli.

**Výroba predmetov z hliny** je jedným z najstarších remesiel. V Novohrade existovalo ešte na začiatku 20. storočia viac ako 40 hrnčiarских stredísk. Najvýznamnejšou hrnčiarskou lokalitou bola **Halič**. Všetky výrobky boli ručne vytáčané na kruhu, hrnčiari nepoužívali formy. Vyrábali rôzne druhy krčahov a vyšších nádob, ktorých priemerná výška sa pohybovala od 18 do 33 cm. Bohatá bola aj produkcia „nízkeho riadu“: rôzne druhy tanierov, misiek, pokrievky na hrnce, ťapše, formy na koláče, lievance, bábovky a cedidlá na cestoviny.



Vypaľovanie hrnčiarских výrobkov v Haliči.

**Kováči** zhotovovali rôzne druhy poľnohospodárskeho náradia, podkúvali kone, kuli železné súčiastky vozov, vyrábali klince, ale venovali sa aj výrobe **mreží a kovaní dverí**. Vďaka dobrej znalosti koní vykonávali viacerí kováči aj povolanie ľudových zverolekárov – „*kuršmitov*“. Koncom 18. stor. pre kováčov usporadúvali zverolekárske kurzy.

**Remenárstvo** bola remeselná špecializácia zaoberajúca sa výrobou remeňov, popruhov, konských postrojov a remení. Vyžadovalo si poznatky o vlastnostiach jednotlivých druhov koží, na aké účely sú vhodné a aké zručnosti treba ovládať pri výrobe jednotlivých výrobkov. Vyrábali remene do krpcov a odevov, vybavenie pre záprah a potreby furmanov (uzdy, popruhy, chomúty, ohlávky, opraty, biče, korbáče), ale aj remene na rôzne účely. Ponúkali aj brašne, aktovky a iné športové a cestovné predmety.

**Mlyny** mohli spočiatku budovať hlavne kláštory a cirkevné inštitúcie, neskôr šľachta a slobodné kráľovské mestá. Právo mlyna vykonával v staršom období spravidla zemepán priamo prostredníctvom svojich poddaných – mlynárov, od 18. stor. ho dával mlynárom do prenájmu. Do urbárskych reforiem Márie Terézie bol poddaný povinný mlieť v mlyne svojho zemepána. **V r.1818 vznikol v Novohradskej stolici oblasťný cech mlynárov**, ktorý zhŕňal mlynárov z celej stolice.